

Taloustiedon peruskäsitteet

Tarpeet, niukkuus, hyödykkeet, tuotannontekijät, talouskasvu ja tuottavuus

Mitä taloustiede tutkii?

Resurssien jakautumista ja käyttöä

Valintojen tekemistä niukkojen resurssien maailmassa

Kysymykset:

Mitä tuotetaan?

Miten
tuotetaan?

Kenelle
tuotetaan?

Tarpeet

Perustarpeet: ruoka, vesi, suoja, terveydenhuolto

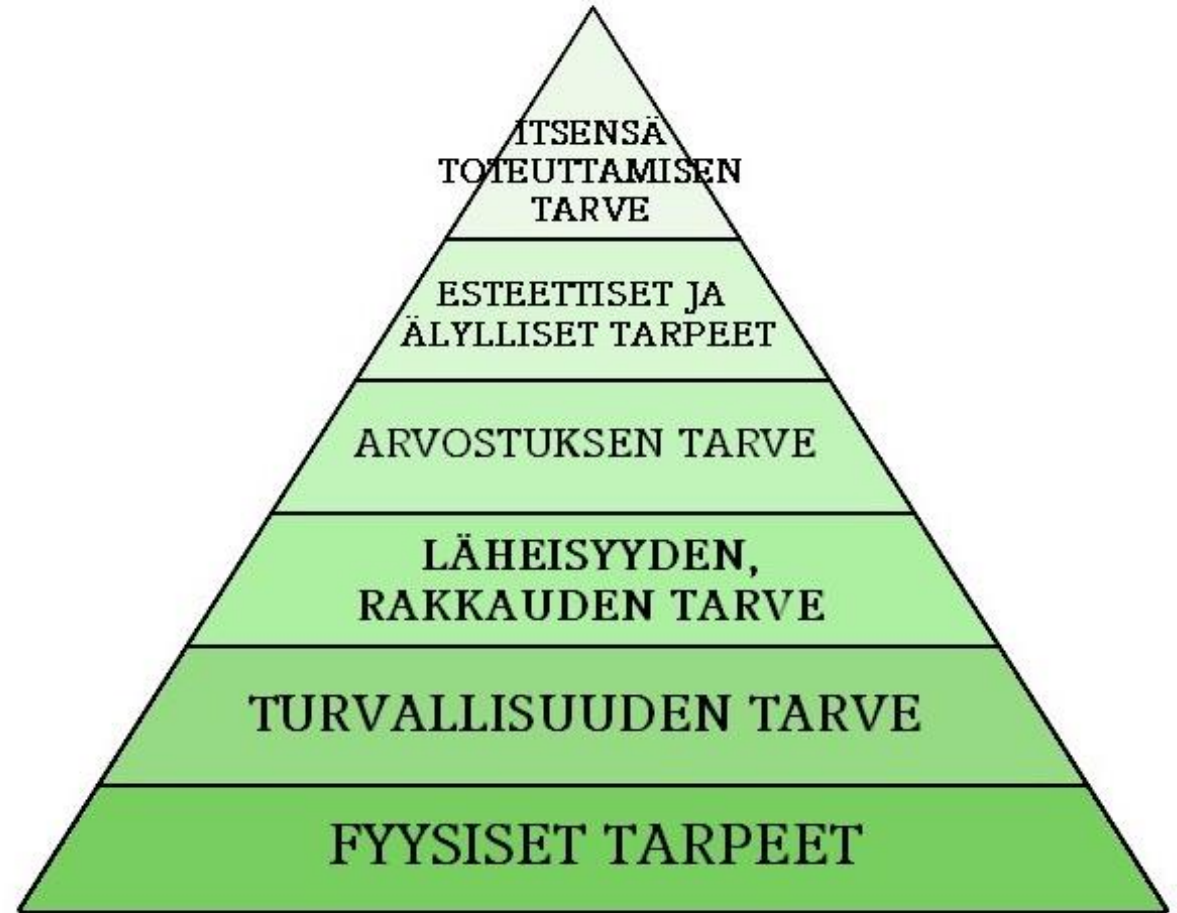

Ylellisyystarpeet: viihde, matkustaminen, luksustuotteet

Tarpeet muuttuvat ajan ja kulttuurin myötä

MASLOW'N TARVEHIERARKIA

Simulaatio: niukkuus

- Muodostetaan ryhmiä, joissa on 2-4 opiskelijaa.
- Ryhmät valitsevat yhden kirjurin
- Tehdään harjoitus, joka simuloi niukkuutta ja valintoja
- Käytössä 100 pistettä
 - Ensimmäisestä neljästä perushyödykekorista on valittava jokaisesta vähintään yksi.
 - Ylellisyshyödykkeen voi valita vapaasti, jos pisteitä jää käytettäväksi.

Niukkuus

01

Rajalliset resurssit vs.
rajattomat tarpeet

02

Taloustiede perustuu
niukkuuden periaatteeseen

03

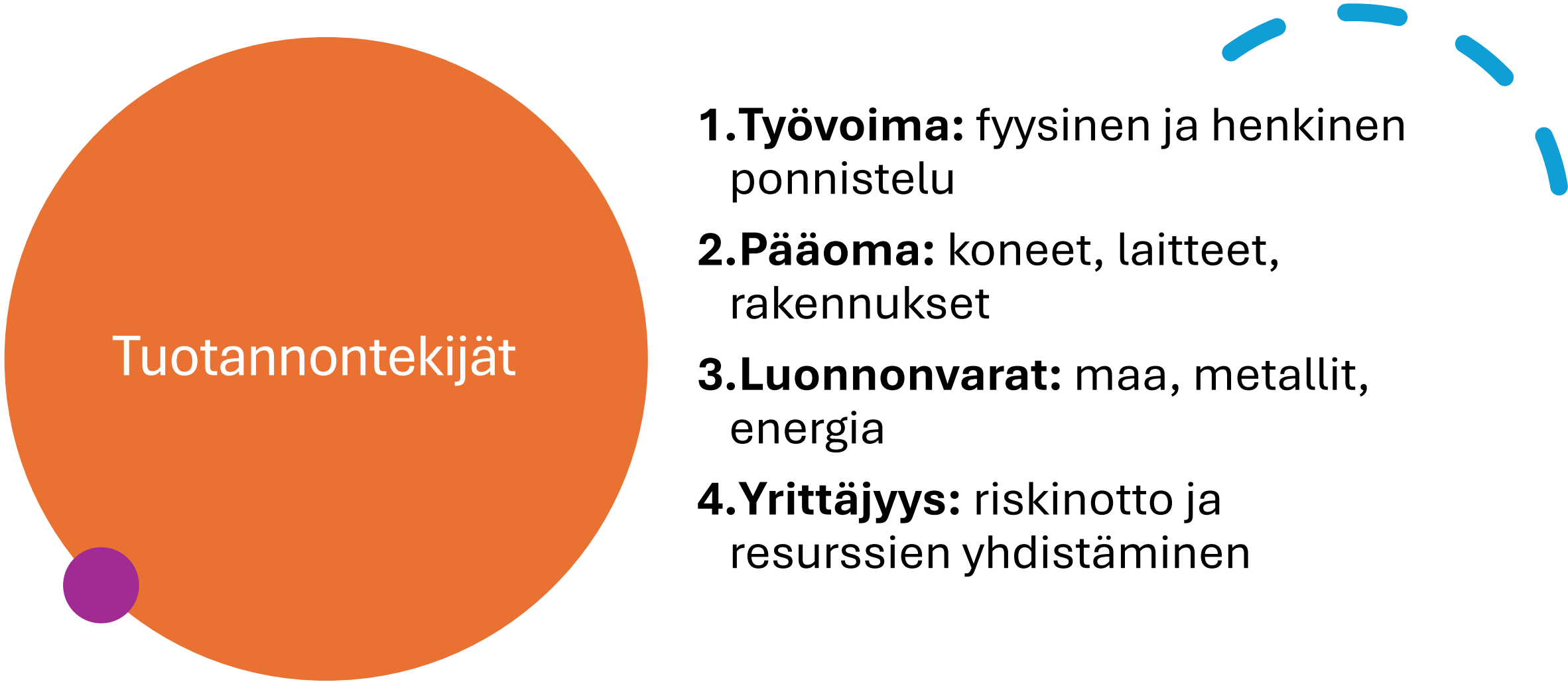
**Valintojen tekeminen ja
vaihtoehtoiskustannukset**

Vaihtoehtoiskustannus määritelmä:

- Kun ihminen pyrkii tyydyttämään tarpeitaan niukkuuden vallitessa, hänen **täytyy tehdä valintoja eri vaihtoehtojen välillä**.
 - Tehdyillä valinnoilla on siten vaihtoehtoiskustannus.
 - Tietyn valinnan vaihtoehtoiskustannus kertoo, **mistä valinnan tehnyt päätöksentekijä joutuu luopumaan**, kun hän päättää käyttää rajallisia voimavarojaan valitsemansa vaihtoehdon toteuttamiseksi.
 - **Vaihtoehtoiskustannus on siis parhaan ja toiseksi parhaan valinnan tuottaman hyödyn erotus.**
-

Hyödykkeet:

- **Vapaat hyödykkeet:** ilma, auringonvalo (rajoittamattomasti saatavilla)
- **Taloudelliset hyödykkeet:** tuotteet ja palvelut, joiden tuotanto vaatii resursseja
- **Kulutushyödykkeet vs. tuotantohyödykkeet eli investointihyödykkeet**
- **Aineelliset (tavarat) ja aineettomat (palvelut) hyödykkeet**
- **Loppuhyödyke, välihyödyke** (yritys hyödyntää tuotannossaan)

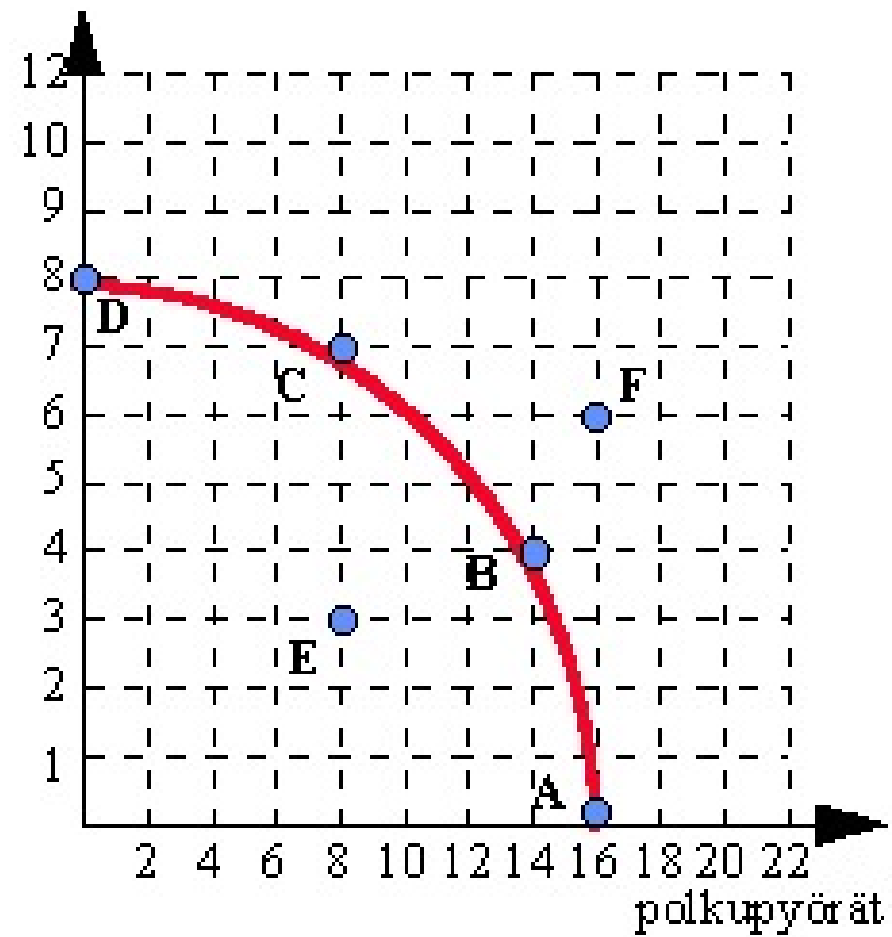

Tuotannontekijät

- 1.Työvoima:** fyysinen ja henkinen ponnistelu
- 2.Pääoma:** koneet, laitteet, rakennukset
- 3.Luonnonvarat:** maa, metallit, energia
- 4.Yrittäjäyys:** riskinotto ja resurssien yhdistäminen

Tuotantomahdollisuuksien käyrä

mikrotietokoneet

Talouskasvu

Bruttokansantuotteen (BKT) kasvu

- Vuoden aikana kansantaloudessa tuotetut tavarat ja palvelut.
- BKT kasvaa, jos tuotanto on enemmän kuin edellisenä vuonna.

Talouskasvun lähteet:

- Innovaatiot eli kaupallistetut keksinnöt
- tuottavuuden kasvu
- Investoinnit
 - Uudet koneet, laitteet, rakennukset, teknologian parantaminen.

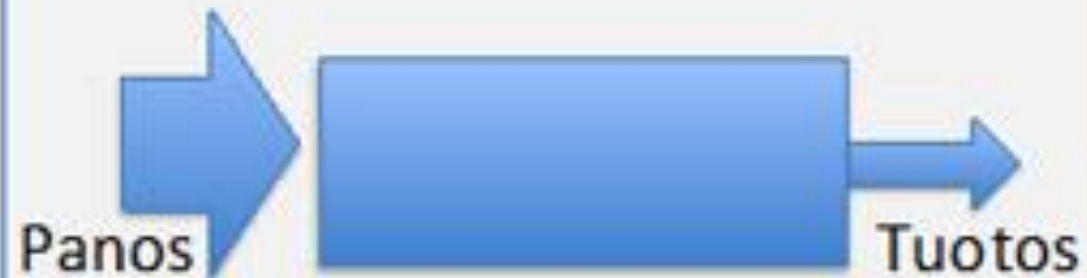
Kestävä kasvu vs. lyhyen aikavälin kasvu

- Uusiutumattomien luonnonvarojen hyödyntäminen vs. kiertotalous ja resurssitehokkuus.

Tuottavuus

- **Määritelmä:** tuotannon määrä suhteessa käytettyihin resursseihin
 - Tuottavuudesta on tullut liki synonyymi säästämiselle. Tuottavuuden parantaminen ei ole säästämistä, vaan tuotoksien ja panoksien suhteen parantamista.
- Miten tuottavuutta voi parantaa?
 - Teknologian kehitys
 - Koulutus ja osaaminen
 - Prosessien tehostaminen
 - Tuotteesta saatavan hinnan kasvattaminen

Tuottavuus

$$\text{Tuottavuus} = \frac{\text{Tuotos}}{\text{Panos}}$$

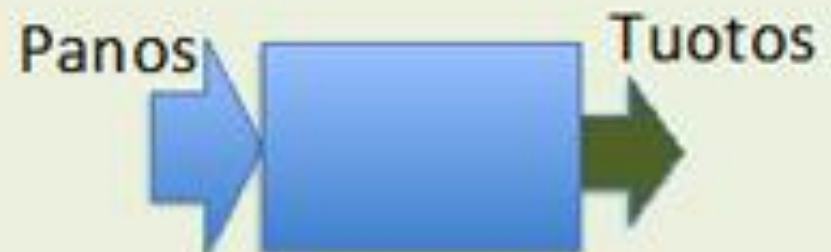
Pienennetään panoksia

Yleinen käsitys/ keskustelun näkökulma

Kasvatetaan tuotosta

Vaihtoehto leikkaamiselle/ säästämiseksi

Tuottavuuden (kasvua) voi hakea joko...

- 1.kehittämällä uusia tuotteita, joista asiakas on valmis maksamaan enemmän kuin nykyisistä tuotteista ja huomioiden samalla, että tuotteen tai palvelun toteuttamisen tehokkuus pysyy samana tai ei ainakaan laske tai
- 2.kasvattamalla tuotoksen määrää, joka saadaan aikaan samoilla resursseilla. Eli ei hankita lisää varastoja, henkilökuntaa, koneita tms.

Yhteenveto:

- Talous perustuu tarpeisiin ja niukkuuden hallintaan
- Valinnat aiheuttavat vaihtoehtoiskustannuksia
- Tuottavuuden ja talouskasvun merkitys hyvinvoinnille

Pohdintakysymyksiä:

1. Missä tilanteissa kohtaat niukkuutta omassa arjessasi?
2. Mikä on esimerkki valinnasta, jossa olet joutunut miettimään vaihtoehtoiskustannuksia?
3. Miksi tuottavuuden kasvattaminen on tärkeää taloudelle?